

Зразки завдань для практичних занять

1. Утворіть прикметники від поданих географічних назв:

Поті, Камчатка, Нью-Йорк, Мекка, Острог, Коломак, Лейпциг, Кандалакша, Льеж, Владивосток, Марокко, Нова Водолага, Керчь, Дакка, Вінніпег, Карабах, Баку, Лодзь, Лейпциг, Мерефа.

2. Запишіть російські прізвища українською мовою:

Бехтерев, Сеченов, Семашко, Бакулев, Абрикосов, Андреев, Аничкин, Бакшеев, Беклемишев, Беленков, Березин, Боголепов, Болдырев, Вершинин, Владимиров, Гасилин, Гвоздев, Гнездилов, Гнилорыбов, Горев, Горизонтов, Греков, Ёлкин, Давиденков, Донников, Ермольева, Евдокимов, Измеров, Завалишин, Зёрнов, Зеленин, Зимницкий, Капустин, Киреев, Кузнецкий, Мелехов, Мельников-Разведенков, Мешалкин, Менделеев, Миловидов, Минаков, Миротворцев, Михайлов, Михнов, Мичурин, Нелюбин, Нестеров, Нечаев, Никифоров, Новиков, Овчинников, Огнев, Одинцов, Орехов, Осиновский, Островерхов, Первухин, Петрищева, Петров, Писемский, Плетнёв, Побединский, Подъяпольская, Поленов.

3. Запишіть правильно подані словосполучення

Аравійське море, мис доброї надії, перська затока, північний льодовитий океан, нестор літописець, той, що греблю рве, генеральний секретар оон, голова верховної ради україни, член-кореспондент національної академії наук україни, лауреат державної премії імені тараса шевченка, міністр освіти і науки, міністерство освіти і науки україни, високі договірні сторони, сузір'я великого пса, протока па-де-кале, затока святого лаврентія, станція метро академіка барабашова, північний морський шлях, міжнародний комітет червоного хреста, корейська народно-демократична республіка, київські каштани, київська область, центральна управа всеукраїнського товариства просвіта, міжнародна асоціація українців, харківський національний академічний театр опери та балету, кафедра туристичного бізнесу харківського національного університету імені в. н. каразіна, нафтова компанія британш петроліум, велика французька революція, день незалежності україни, медаль за визволення варшави, акт проголошення незалежності україни.

4. Відтворіть поняття по-українськи. Прокоментуйте особливості адаптування англійських слів до системи української мови.

Downshifting, usability, cheesecake, screenshot, unlike, crowdsourcing, stand-up comedy, reception, bikini, bookcrossing, body painting, videomapping, graffiti bombing, duty-free, retaile, teenager, broadcasting, wingsuit, guideline, mockumentary, nightcrawling.

5. Визначте рід невідмінюваних іменників, поясніть свій вибір.

Фрау, тифозі, Маріо, Теннесі, сирокко, япі, пенальті, Нагано, путасу, мерсі, кабукі, кантрі, авеню, бері-бері, альма-матер, есперанто, Батумі, Хоккайдо, поні, гризлі, Прадо, денді, кюре, мачо, папараці, портъє, протеже, медресе, сабо, сек'юриті, бікіні, банджо, сомбреро, тореро, якудза, шимпанзе, зомбі, Янцзи, Вануату.

6. Знайдіть у реченнях неологізми. Визначте їхнє значення й модель творення.

Путін розпочав процес “боснієзації” України . «Обамовка» – обмовка, корисна для України. Автоєвроінтеграція: українцям треба дати право купувати вживані авто в Європі. Схоже, що сьома прошивка відключила дещо у мізках айфонолюбів. У них є північнокорейський планшет “Айчучхе”...? Через два роки президентом став “анти-буш” – харизматичний і динамічний сенатор з Іллінойсу Барак Обама. Отже, свого голову МЗС Порошенко вже має, свої генпрокурор, головбанкір і “апешник” теж у наявності. Четвертим АПЛівцем був Андрій Шевченко. В Україні продовжується банкопад. БезЄСове життя: підзаголовок до статті “Чий сценарій повторює українська революція?”. На жаль, за минулі місяці Порошенко показав

себе слабким, нерішучим, непослідовним діячем, схильним до половинчастих і запізнілих дій, неспроможним позбутися "бізнесючості" й вийти за межі кучмівської парадигми управління державою. Скажімо, бундесканцлерка днями заявила, що не втрачає надій і оптимізму та тримає, все ще тримає, нитку зв'язків з Путіним. Словолюбні урядники терпіли пресу і навіть трохи гамували свої "бюджетоосвоювальні" апетити.

7. Відредагуйте текст

А) Будь-яка людська діяльність піддається хабітуалізації. Будь-яка дія, яка часто повторюється, стає зразком, згодом воно може бути відтворене з економією зусиль і ipso facto усвідомлено як зразок його виконавцем. Крім того, хабітуалізація означає, що дія, яка розглядається, може бути знову скоєна в майбутньому тим же самим чином і з тим же практичним зусиллям. Це стосується діяльності як у соціальній сфері, так і поза нею. Навіть ізольований індивід робить свою діяльність звичною. Коли він прокидається вранці і відновлює свої спроби побудувати каное із сірників, він може бурмотіти собі під ніс "Спробую-но я знову" в міру того як він приступає до процедури, яка складається, скажімо, з десяти кроків, і робить перший крок. Іншими словами, навіть самотня людина знаходиться в компанії тих дій, які він повинен зробити. Звичайно, дії, що стали звичними, зберігають для індивіда свій багатозначний характер, хоча значення, які вони містять, включаються в якості рутинних в загальний запас знання, що вважається само собою зрозумілим і наявним для його планів в майбутньому. Важливим психологічним наслідком хабітуалізації виявляється зменшення різних виборів. І, передбачаючи стабільну основу протікання людської діяльності з мінімумом витрат на прийняття рішень протягом більшої частини часу, хабітуалізація звільняє енергію для прийняття рішень у тих випадках, коли це дійсно необхідно.

Б) Тварини, розташовані знизу еволюційної шкали - такі, як більшість видів комах, здатні подбати про себе майже відразу після народження, потребуючи мінімальної допомоги дорослих особин або взагалі обходяться без неї. У нижчих тварин немає поколінь, оскільки поведінка "молодих" представників виду, більш-менш ідентичні поведінці "дорослих". Однак у міру того як ми рухаємося вгору по еволюційній шкалі, ми виявляємо, що ці спостереження застосовуються все менше і менше; вищі тварини повинні вчитися відповідним способам поведінки. Дитинчата ссавців практично абсолютно безпорадні після народження, вони потребують турботи старших, і людські немовлята найбільш безпомічні з усіх. Дитина не виживе, не одержуючи сторонню допомогу протягом принаймні перших чотирьох-п'яти років. Соціалізація - процес, в ході якого безпомічне немовля поступово перетворюється в володіюче маючи самосвідомість самосвідомістю розумну істоту, що розуміє суть культури, в якій він народився. Соціалізація не є різновидом якогось "культурного програмування", під час якого дитина пасивно сприймає вплив з боку того, з чим входить в контакт. Із самих перших хвилин свого життя новонароджений відчуває нестатки і потреби, які в свою чергу впливають на поведінку тих, хто повинен про нього піклуватися. Соціалізація пов'язує один з одним різні покоління. Народження дитини змінює життя тих, хто відповідальний за її виховання, і хто таким чином набуває новий досвід.

В) Сутність культурного шоку - конфлікт старих і нових культурних норм і орієнтацій, старих - властивих індивіду як представнику того суспільства, яке він залишив, і нових, тобто тих, які представляють те суспільство, в яке він прибув. Власне кажучи, культурний шок - це конфлікт двох культур на рівні індивідуальної свідомості. На думку Бока, існує п'ять способів вирішення цього конфлікту. Перший спосіб можна умовно назвати геттоїзація (від слова гетто). Він реалізується в ситуаціях, коли людина прибуває в інше суспільство, але намагається або є змушений (через незнання мови, природної боязкості, віросповідання або з будь-яких інших причин) уникати всякого зіткнення з чужою культурою. У цьому випадку він намагається створити власну культурне середовище - оточення одноплемінників, відгороджуючись цим оточенням від впливу інокультурного середовища. Другий спосіб вирішення конфлікту культур - асиміляція, по суті протилежна геттоїзації. У разі асиміляції індивід навпаки повністю відмовляється від своєї культури і прагне цілком засвоїти

необхідний для життя культурний багаж нової батьківщини. Звичайно, це не завжди вдається. Причиною труднощів виявляється або недостатня пластичність особистості самого асимілюючого або опір середовища, членом якої він має намір стати. Третій спосіб вирішення культурного конфлікту - проміжний, що складається в культурному обміні й взаємодії. Для того, щоб обмін здійснювався адекватно, тобто приносячи користь і збагачуючи обидві сторони, потрібні доброзичливість і відкритість з обох сторін, що на практиці зустрічається, на жаль, надзвичайно рідко, особливо якщо сторони спочатку нерівні: одна - автохтони, друга - біженці або емігранти.

Г) Тема оцінки наукових результатів та публікацій стає актуальною для системи вищої освіти – дуже ймовірно, що результати наукових досліджень викладачів та студентів університетів будуть враховуватись в процесі розподілу фінансування між навчальними закладами. Системи оцінки та врахування наукових публікацій, які використовуються зараз, не враховують якості публікацій (або враховують мало релевантні критерії типу індексації в наукометричних базах), і фактично стимулюють множення імітаційних низькоякісних публікацій, викривлення самого поняття наукової діяльності, надають значні переваги платоспроможним імітаторам наукової діяльності. Наприклад, в Україні можна захистити навіть докторську дисертацію на основі „статей” в муляжах „зарубіжних журналів”, сфабрикованих за певну суму комерційною фірмою, навіть якщо ця фірма вже викрита як шахрайська, що „публікує” що завгодно за гроші, та „апробації” на фіктивних конференціях, щодо яких пошукові системи знаходять лише одного цього „учасника” – і неможливо скасувати ступінь на цій підставі, бо відсутні жодні вимоги щодо „зарубіжних публікацій” та „конференцій”. Відомі постанови МОН №1111 та 1112 від 2012 року насправді покращили умови діяльності та збільшили доходи фабрик дисертацій та псевдонаукових видавців, дозволивши використовувати замість місцевих неякісних, але реальних видань фіктивні псевдозарубіжні – де ніхто не побачить „творчість” плагіаторів та імітаторів. Спецради послужливо закривають очі та/або самі не мають належної кваліфікації.

8. Перекладіть фаховий текст.

А) Развитие языка и государства, права и религии нравов и общих форм духа вообще выходит далеко за пределы индивидуальной души; в подобных душевных процессах индивидуумы могут вполне принимать участие без того, чтобы меняющаяся степень этого участия меняла смысл и необходимость тех образований. Но поскольку они должны иметь в своей целостности производителя и носителя, каковым не может быть индивидуум, постольку, кажется, не остается ничего другого, как признать, что таковым субъектом является общество – единство, стоящее вне и выше индивидуума. Здесь социальная психология могла бы считать, что нашла свою специфическую область: продукты бесспорной душевной деятельности, существующие в обществе и все же независимые от индивидуумов, как таковых. С этой точки зрения говорилось о народной душе, сознании общества, духе эпох, как о реальных производительных силах. Мы отрицаем этот мистицизм, который ставит душевные процессы вне душ, каковые всегда индивидуальны, различая конкретные душевные процессы, в которых возникают и действуют правой мораль, язык и культура, религия и формы жизни, от идеальных содержаний этих процессов, которые мыслятся сами по себе.

Б) Социокультурное изменение представляет собой сложный многоплановый процесс. Оно имеет множество различных аспектов, каждый из которых может стать самостоятельным предметом исследования социальной динамики, и внимание исследователей может быть сосредоточено то на одном, то на другом его аспекте. Аспекты социокультурного изменения, находящиеся в центре внимания сегодня, уже не те, что интенсивно изучались в XVIII и XIX веках. Общественно-научная мысль XVIII и XIX веков была занята большей частью изучением разнообразных линейных тенденций развития, разворачивающихся во времени и в пространстве. Она оперировала главным образом понятием человечества вообще и стремилась отыскать «динамические законы эволюции и прогресса», определяющие магистральное

направление человеческой истории. Сравнительно мало внимания уделялось социокультурным процессам, повторяющимся в пространстве (в разных обществах), во времени или в пространстве и во времени. В противоположность интересу, доминировавшему в XVIII и XIX веках, главный интерес философии общественных и гуманитарных дисциплин в XX веке сместился в сторону изучения социокультурных процессов и связей, остающихся неизменными везде и всегда или повторяющихся во времени и пространстве или во времени и в пространстве ритмов флуктуаций, осцилляций, "циклов" и их периодичности.

В) Находясь во власти таких линейных представлений о социокультурном изменении, большинство социологов и ученых-обществоведов XIX века сводили изучение динамики социокультурных явлений даже в чисто фактографических исследованиях главным образом к выявлению и определению различных линейных тенденций, последовательных стадий развития, исторических тенденций и законов эволюции исследуемых явлений. В результате большинство открываемых ими «единообразий изменения» приобретало линейный характер. Вот лишь несколько тому примеров. Теория Фердинанда Тенниса, согласно которой человечество со временем переходит от объединений типа *Gemeinschaft* к объединениям типа *Gesellschaft*, является линейной теорией. Теория постепенной эволюции от общества, основанного на "механической" солидарности, сопровождающейся заменой «репрессивного» права «реституитивным», тоже линейная теория.

Г) К разряду линейных относится и социальная динамика Лестера Ф. Уорда, постулирующая нарастающий с течением времени телеологический, кругообразный, искусственный, самонаправляющийся и самоконтролирующийся характер человеческой адаптации; и динамика «убывающего влияния физических законов и возрастающего влияния психических законов» Г. Т. Бокля; и законы перехода обществ от «простых» к «составным» («двух», «трехсоставным» и т. д.) Герберта Спенсера и Дюркгейма. Не менее линейна и сформулированный Д. Новиковым закон эволюции борьбы за существование: от самых ранних форм кровавого «физического истребления» к менее кровавой «экономической» борьбе, а затем к политической борьбе и от нее к последней бескровной форме чисто «интеллектуального» соревнования.

Д) Далее, огромное число обществ и групп прошли в своем развитии не те этапы, которые описываются соответствующими «законами эволюции-прогресса», и в отличной от предписанной этими «законами» временной последовательности. Иные группы показали регресс от более поздних стадий к более ранним. И, наконец, в жизни каждого индивида, группы и человечества в целом в каждый данный момент времени можно обнаружить сосуществование множества стадий развития - от самых ранних до наиболее поздних. Если теперь из «человечества», к которому предположительно относится этот закон, исключить всех индивидов и все группы людей, развитие которых отклоняется от направления «закона эволюции» с его стадиями, то останется (если вообще что-нибудь останется) совсем небольшая группа, «историческое изменение» которой подчиняется так называемым универсальным тенденциям и законам линейного развития. Одного этого довода достаточно, чтобы считать эти тенденции и законы в лучшем случае частными закономерностями, относящимися лишь к очень небольшой части человечества, а никак не универсальными законами социокультурной эволюции.

Е) В этих и других общественных и гуманитарных науках «открывались» все новые и новые вечные исторические тенденции и их стадии развития: от фетишизма или тотемизма к монотеизму и иррелигиозности; от религиозных и магических суеверий к рациональному научному мышлению; от этической дикости к разумному нравственному человеку; от первобытного уродства к возрастающей и совершенствующейся красоте и т. д. и т. п. Ученые, работавшие в области политических наук, без колебаний формулировали целый ряд разнообразных «законов прогрессивной политической процесс-эволюции»: от «автократических монархии к демократической республике» или наоборот (в зависимости от политических симпатий ученого); от прямой демократии к представительной демократии или наоборот; от первобытной анархии к централизованному управлению или наоборот; от

«правительства силы к правительству общественного служения»; и каждое направление - с последовательными промежуточными стадиями, определенным образом сменяющимися друг друга в более или менее единообразной последовательности.

Ж) Такая же линейная концепция исторического изменения господствовала в археологии и истории. Если в фактологических работах при непосредственном изложении исторических событий обсуждение тенденций, направлений и законов эволюции-прогресса не занимало много места, то такие тенденции и законы (разделяемые социологами и историками) служили путеводными звездами и полномочными принципами организации хаотического материала и особенно его интерпретации. Археологический и исторический «закон технологической эволюции» с его стандартизированными стадиями - Палеолит, Неолит, Медный, Бронзовый, Железный и Машинный век - лишь один из линейных законов, которым историки руководствуются как фундаментальным принципом при упорядочении материала. Другим таким принципом является и сама линейно истолкованная идея прогресса, послужившая действительным основанием для большей части исторических трудов XIX века. От этой идеи не были свободны даже авторы явно описательных работ, открыто выступавшие против "философствования" в истории. Типичным примером тому служит "Кембриджская Новая история", на одной из первых страниц которой, несмотря на антипатию ее авторов и редакторов ко всякой философии истории, мы читаем: "Мы хотим открыть непреходящие тенденции.

З) В-четвертых, было показано, что логическая структура линейных теорий внутренне противоречива. Например, теория Спенсера утверждает, что высшим проявлением единообразия всех видов изменения, начиная с движения материальных тел и кончая социокультурными процессами, является ритм, в котором чередуются фазы эволюции и разложения, интеграции и дезинтеграции, дифференциации и де-дифференциации. Если последовательно применить эту теорию к изменению социокультурного явления, то она будет противоречить любой неограниченной линейной теории эволюции. Она предполагает, что «эволюция» и ее направление должны смениться «разложением» с направлением, противоположным или хотя бы отличающимся от направления «эволюции». Находясь во власти линейной концепции, Спенсер пренебрегает этим требованием своей собственной теории и, выделяя лишь направление эволюции, не только противоречит своим собственным принципам, но и сталкивается с целым рядом других трудностей.

И) В-пятых, в линейных теориях уязвимо для критики оперирование «человечеством» как единицей изменения. Большинство этих теорий прослеживает соответствующую линейную тенденцию в истории человечества в целом. Линейные теории, не касающиеся важнейшего вопроса о том, может ли «человечество», ни в коей мере не объединенное в какую-либо реальную систему в прошлом, рассматриваться как единица изменения, происходящего с «начала человеческой истории по настоящее время», вряд ли имеют какое-либо реальное значение. Очевидно, что такая тенденция не может реализоваться и в жизни-истории каждого человека, потому что миллионы людей в прошлом жили и умирали, не достигая позднейших ступеней заданного пути и не проходя всех его якобы необходимых этапов. Таким же образом подавляющее большинство человеческих сообществ существовало и исчезало, находясь на начальных стадиях того или иного направления развития, а тысячи современных обществ до сих пор находятся на самых ранних ступенях развития. В то же время многие сообщества никогда не проходили начальных стадий развития, а возникали уже с характеристиками более поздних этапов.